

MINARLAR ODASI İZMİR SUBESİ

98/1 25

EGEMİMARLIK

S
H
Y
U
N
Ö
t
e
y
a
n
I

Bedri Kökten

Hikmet Gökmen: Yaşam öykünüzü bizlere aktarabilir misiniz?

B.K: 1922'de İstanbul'da doğdum. 1945'de İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Bölümü'nü bitirdim. 1950'ye kadar Milli Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü Anıtlar Şubesi'nde Restorasyon ve Onarım bürosunda, Prof. Albert Gabriel ile Bursa anıtlarının rölöve, restorasyonlarında çalıştım. 1950-1951 yıllarında yedeksubaylık hizmetimi yaptım. 1951'den 1955'e kadar, Vakıflar Genel Müdürlüğü Restorasyon ve Akar bürosunda çalıştım. Bu büroda otel, işhanı, çarşı projeleri ve kontrol çalışması yaptım. 1955-1960 yılları İstanbul'daki serbest mimarlık yıllarıdır. Orhan Çakmakçioğlu ve Bülent Serbest ile beraberdim. Otel, motel, banka, ev, apartman, çiftlik projeleri ile Ankara'da Gima mağazaları gibi çeşitli konularda proje çalışmaları yaptık. 1960'da T. Emlak Kredi Bankası Genel Müdürlüğü İnşaat Şubesi'nde İstanbul Ataköy'de proje ve kontrol ayrıca banka şubeleri, motel projeleri ile hizmet verdim. 1966'da Buca Ö.M.M.Y.O'da öğretim üyesi, 1970'de EÜGSF. Mimarlık ve Tiyatro bölümlerinde öğretim görevlisi olarak çalıştım. Bu yıllar içinde mimarlık proje yarışmalarına katıldım. Buralarda çeşitli derece ve mansiyonlar kazandım. 1971 yılında Cengiz Onaran ve Raşit Beşerler'le birlikte "El Mimarlık" bürosunu kurdum.

Sanat çalışmaları içinde resim de var. 1982'de ilk kişisel sergimi açtım. 1986'da karma sergiye katıldım. 1988'de de ikinci kişisel sergimi açtım.

H.G: Neden mimarlık eğitimi seçtiniz?

B.K: Çocukluk yıllarımda, baba mesleğine çok heves etmiştim. Babam doktordu. 6 yaşında resim dersleri almaya başladım. Arkadaşlarımla oyun oynamanın

tadına hiçbir zaman varamadım; çünkü hergün hocam gelirdi. Müziğe karşı da hevesim vardı. Bana keman aldılar; ama onu yürütemedim. Tüm bunlara beni ailem teşvik etti. Müzik dinlemeyi seviyorum fakat bir enstrümanla uğraşmak bana cazip gelmedi, bıraktım. Resim üzerinde yoğunluk kazandım. Büyük hevesle sarıldım. Bazen çocukluk baskın geliyordu, resmi o anda bırakıp oyun oynamak istiyordum. Fakat resme düşkünlüğüm her geçen gün arttı. Lise (Kabataş Lisesi) son sınıfta olduğum yıl Atatürk vefat etmişti. Her sınıf karatahtada tebeşirle Atatürk'e ait duygularını anlatan resimler yaptı. Nezh Eldem ile ben birinci olmuştuk. Bunu anlatmamın nedeni; resim tutkumun lise yıllarında son aşamaya gelişidir. Tıp Fakültesi'ne 37 sıra numara ile girdim; o zaman sınav yoktu. Fakat akademinin sınavları vardı; oraya da başvurdum ve çok iyi dereceyle kazandım. 60 kişi alıyorlardı. Demek ki beni mimarlığa; resme ve sanata karşı olan ilğim yöneltti. Eğer, doktor olsaydım; doktorluğun da

çocuklarla ilgili daha yumuşak kısmını tercih ederdim; çocuk doktoru olurdum.

H.G: Bir mimar olarak çalışma hayatına nerede, nasıl başladınız?

B.K: Hocam Ali Sami Gürgen 1944 'de fakülteden ayrıldı ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün Anıtlar Şubesi Restorasyon Bölümüne atandı. Oranın teşkilatını kurdu ve karar kurmaz bize dedi ki : "Çocuklar sizi restoratör mimar olarak yetiştireceğim, hiçbir yere girmeyin". 1945'de mezun olduktan aşağı yukarı 6-7 ay sonra Müzeler Genel Müdürlüğü Anıtlar Şubesi'nde çalışmaya başladım. Daha sonra hocamla beraber Vakıflar'a geçtik. Vakıflar iki büro olarak hizmet veriyordu. Biri restorasyon işleriyle uğraşan büro, diğeri de akar işleriyle uğraşan büro. Vakıflar gelir getiren birtakım yapılar da yapıyordu. Otel, işhanları gibi... Bu sırada ben hem restorasyonda çalışıyordum -yalnız Osmanlı eserleri-, hem de yeni projeler çiziyordum. İstanbul'da erken Cumhuriyet döneminde yapılmış bir

Han vardı, onun restorasyonuna başladık; bir yandan da yeni projeler de üretmeye başladım. Bu sefer dediler ki: " Bedri sen restorasyona geçeceksin". İstemeye istemeye geçtim. Benim tam kıvama geldiğim sıralarda hocam sizlere ömür vefat etti. O büro yabancı ellere kaldı, biz de... Vakıflar da çalıştığım sırada bir arkadaşım iyi bir teklifle geldi. Emlak Kredi Bankası'na geçtim. O sırada evlenmişim. Eşimin İstanbul'lu olması ve İstanbul'u çok sevmemiz nedeniyle, bu işi kabul ettim. Emlak Kredi Bankası'nın Ataköy inşaatlarında çalışıyordum. Emlak Kredi Bankası bürosunu dağıttı. Devreye Timlo İnşaat bürosu girdi. Bu iki müesseseden birisi inşaatı yapar; birisi de kontrollük yapardı. Yani Timlo inşaatı yapar; banka da onu kontrol ederdi... Bu arada bankanın reklam bürosunda çalışırdım. Reklam bürosunu ben yürütürdüm. Emlak Kredi

Bedri Kökten

Güzel Sanatlar Akademisinde İsmet İnönü ve Sedat Eldem atölyesindeki projeyi izlerken

Bankası'nın aylık afişlerini yapıyordum. Başlangıçta bunun için ek ücret ödemiylordlardı. Fakat daha sonra reklam müdürü "Evinde çalışıyor fazla mesai yapıyor" diyerek, artı ücret ödettiler.

Size bu dönemlerdeki çalışmalarımı kısaca aktarayım:

1945-1950, 5 yıl içinde yaptığım restorasyonlar: Muradiye Külliyesi, Karacabey Şahinbey Türbesi rölöve ve restorasyonu, Bilecik Şeyh Edipali Türbesi, Antalya Alanya Kızılkuş, Antalya Yivli Minare rölöve ve restorasyonu, Isparta Dündar Bey Türbesi rölöve ve restorasyonu, İstanbul Salt Halim Paşa Yalısı rölöve ve restorasyonu, Selçuk İsbey Camii rölövesi.

Toplam 11 projeyi 1951-1955'de Vakıflar'da gerçekleştirdim. Bursa Tuz Pazarı Camii rölövesi, Bursa Koza Hanı Mescidi rölövesi, Bursa Hamzabey Camii rölövesi, Bursa Emir Sultan Camii rölövesi, Isparta Eğridir Dündar Bey Camii rölövesi, Birgi Camii rölövesi.

1951-1955'de yaptığım Vakıflar Akar projeleri: İstanbul'da işhanı tadilatı ve yeni ilave, Manisa Vakıf İşhanı ve dükkanlar, Çanakkale Vakıf Otel projesi, Rize Vakıf Otel projesi, Aydın Şehir Hali projesi.

Serbest mimarlık yıllarım: Bursa Timurtaş Paşa Anıtı, Isparta Semt Camii, Ankara Semt Camii, Mehmet Gürkan Aile Kabri, Bursa Ali Gürsoy Aile Kabri, Ziraat Bankası,

Emlak Bankası Şubeleri, İstanbul Emlak Bankası Ataköy Şubesi, Konya Vakıflar İşhanı, Manisa Vakıf İşhanı, İstanbul Ataköy'de Motel, Bolu Abant Otel (O. Çakmakçıoğlu, B. Serbest ile birlikte), Kıbrıs Lefkoşa Saray Otel, Rize Vakıflar Otel, İstanbul Süt Sanayi çiftlik projesi (O. Çakmakçıoğlu, B. Serbest ile birlikte) Ankara Gıma Mağazaları (O. Çakmakçıoğlu, B. Serbest ile birlikte), İstanbul Harbiye Yeni Karamürsel Mağazası.

1960-1967 arası T. Emlak Kredi Bankası'nda yaptığım işler: Sosyal konut, motel, işhanı, otel, plaj tesisleri proje ve uygulaması.

İzmir Fuan'nda yaptığım pavyonlar: Suudi Arabistan, Ürdün, Lübnan, Hindistan, T. Emlak Kredi Bankası, Vakıflar.

H.G.: Yaşam öykünüze bakacak olursak; Emlak Kredi Bankası yıllarından sonra çalışma hayatınız İzmir'de devam ediyor. İzmir ne zaman ve nasıl devreye girdi?

B.K.: Ne zaman Ataköy inşaatlarında Emlak Kredi Bankası'nın bürosu kapandı, o sırada birtakım etkenlerle ben İstanbul'dan ayrılmaya zorunda kaldım. Şöyle oldu : Buca 'da Mimarlık ve Mühendislik Okulu açılmıştı. Hocalarım Buca'ya derse geliyorlardı. Allah rahmet eylesin Asım Mutlu. O sırada beni İzmir'e çağırdılar. Burada özel bürosu olanlarla tanıştım. Dediler ki: "İstanbul'dan geliyorsun, okul seni tatmin etmez ",

1966'da geldim. Sayın Rauf Beyru 1970'de beni EÜ.GSF.'ne hoca olarak aldı. O yıllarda İstanbul'da tek başına bürolarda çalıştım. Emlak Kredi Bankası'nın pek çok şubesini yaptık. Banka o zaman atılım halindeydi. Bu sırada tedavisi olmayan bir hastalıktan çocuğumu kaybettim. Moralmam çökmüş durumdaydım. Banka şubelerine tek başıma yetişemiyordum. Aşağı yukarı 7 banka şubesini bitirmiştim. Beyoğlu Şubesi ilk giydirme cepheli binadır. Muhteşem Giray'ındır. Etüdlerini beraber yapmıştık. Bu sırada İzmir teklifine hayır diyemedim. Geldik, geliş o geliş. Burada evsahibi olduk, yerleştik. Fakat İstanbul'la ilişkimizi kesmedik. Ailelerimiz oradaydı.

H.G.: Hocalığın, yaşamınızda önemlice bir yeri kapsadığını ve bu işi de büyük bir keyifle ve liyakatla yaptığını biliyoruz. Lütfen öğretim üyeliği döneminizden de söz eder misiniz?

B.K.: Eğitimciliği çok sevdim. Hoca sıkıntısı vardı. Dersler çoğaldı, sınıfların 100 kişi olmaya başladığı sıralarda mimari tasarıma giriyordum; ama ondan sonra başka hocalar da geldi, onlara devrettim. Malzeme dersini veriyordum. Çocuklar uyurdu; uyansınlar diye hikaye anlatır uyandırırdım. Uyandıktan zaman ne anlatabilirsem anlatırdım. Mehmet bey kulakları çınlasın, çimentoyu anlatırken fabrikasını anlatırdı. Beni derste dinlemezlerse fena halde üzülürdüm. Uyur, başka tarafa bakıp konuşurlarsa çok üzülürdüm. Verdiğim dersin çocukları iletilmesini isterdim. Öğrencilerle aradaki diyalogu nasıl geliştirebilirim diye her zaman düşünmüşümdür. Biz öğrenciyken Asım Hoca geldiği zaman biz önümüzü iliklerdik. Sınıfta beyaz gömleklerimizi giyerdik, kalemleri kalemtraşlarla açardık. Hoca gelirdi, projeye iki çizgi atar giderdi. Ondan sonra biz arkadaşlarla toplanırdık, hoca ne demek istedi diye. Biz böyle yetiştik... Bir ara o kadar çok ders oldu ki, bunaldım derslerden. İhtisaslaşmış bölümlerden mimari bölümlere Amerika'dan, Almanya'dan bir çok hoca geldi. Benim sanatla ilgili kısımlara ağırlık vermeme istedikler. Maket dersi, mobilya dersi gibi... O dersleri hep verdim. Mimari

Vakıflar Genel Müdürlüğü İnşaat Bölümünde projesini yaptığı ve uygulanmış bulunan Konya Vakıf işhanı / çarşı

T. Emlak Kredi Bankası imar bürosunda, proje ve uygulamada kontrolünü yaptığı Ataköy Plajı kamping ve motel

prezentasyon, perspektif, maket dersi veriyordum. Bir ara perspektif dersini kaldırdılar. Projeleri etkiliyor, çirkin projeleri bile güzel gösteriyor. Mimari prezentasyon da projelerini çok süslemelerine yol açıyor dediler. O ders de kalktı. Maket dersi için atölye gerekliydi. Danimarka'dan çok güzel kitaplar getirmiştım. Malzeme kitapları. Bir gün Rauf Bey çağırdı " Bedri bey bir seçim yapmak zorundasınız "dedi. Ben part time çalışıyordum. Büro devam ediyordu.

H.G: Bize öğretim üyeliği dışındaki çalışmalarınızdan söz eder misiniz?

B.K: İzmir'e ilk geldiğim yıllarda fuarlar (IEF) çok yoğun geçiyordu. T. Emlak Kredi Bankası'nın standını her seferinde ben dekore ederdim. Fuarların arkasından bazı müesseselerle tanışmış oldum. Özellikle yabancı devletlerin pavyonlarını yapıyordum. Suudi Arabistan, Ürdün vb. Neden Arap devletleri olduğunu açıklayayım: Pavyonu yaparken ilk önce o ülkenin mimarisini etüd ederdim. Arap ülkeleri geldikleri zaman hemen bizim büroyu ararlardı.

Profesörlük kadrosunda olduğum sıralarda, biz akademik çalışma yapmadan bu ünvanı almıştık. Ben bu ünvanı kabul edemedim. Kullanamadım. Murat Erdim'in güzel bir lafı vardı "Hocam siz profesör değilim diyorsunuz, ama ben sizden çok şey öğrendim ve daha da öğreneceğim" derdi. Üniversiteden ayrılışım istemeye istemeye oldu. Çünkü çok seviyordum çocukları. Dersleri seviyordum. Emin olun hava karanır, sobalar sönerdi, ben hala tashih yapardım, geç vakitlere kadar. 1977 yılında emekli oldum, üniversiteden ise 1980'de ayrıldım.

H.G: Bize bu yılları, çalışmalarınızı anlatabilir misiniz?

B.K: İzmir'de büro çalışmalarım (hocalık dışında) esas olarak el mimarlıkla başladı. Cengiz Onaran Buca Mimarlık'ta hocaydı, Raşit Beşerler benim öğrencimdi, o da mezun olmuştu. Birlikte 1971 yılında büroyu kurduk. Bir yandan Cengiz Bey ile birlikte part time olarak hocalığa devam ediyorduk. 1977 yılında çalışanların katılımıyla büro şirket haline dönüştürüldü. Şimdi bir tek Mine Kavalı var o gruptan. Çalışmalarımıza mimari proje ve uygulamalarından, röle ve restorasyon çalışmalarına, dekorasyon proje ve uygulamalarından fuar

pavyonlarına, grafik çalışmalarına kadar uzanan çeşitli dallarda sürdürdük.

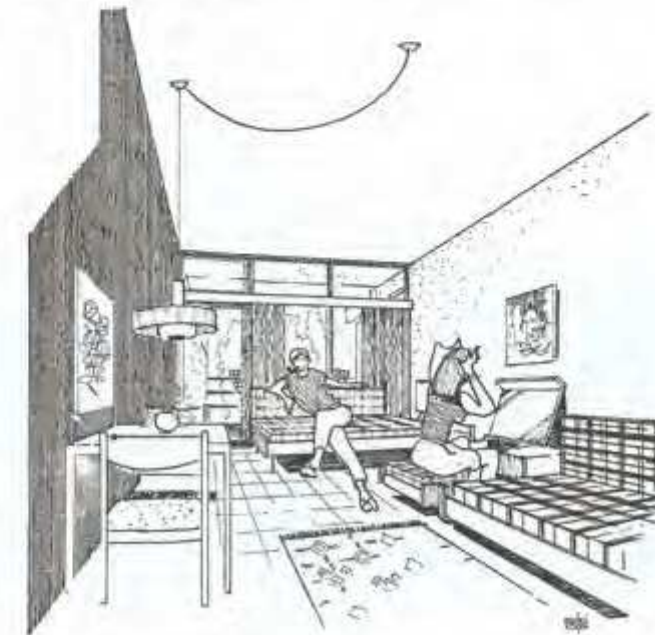
H.G: Bürodaki çalışmalarınız yoğunluğu ne tür binalar üzerineydi?

B.K: Pek çok müstakil konut ve apartman projesi yaptık. Bunun dışında Kütahya Belediyesi çarşı ve işhanı kompleksi, Halk Sigorta iş merkezi projesi Tansaş Narlıdere alışveriş merkezi proje ve uygulaması ilk aklıma gelenler. Dekorasyon çalışmaları o kadar çok ki isterseniz örneklere girmeyelim.

Ankara'da, İstanbul'da olmakla İzmir'de olmak çok farklı. İstanbul, Ankara'dakiler kadar iyi mimarlar İzmir'de de var ama o şansa sahip değiller. Herkes kendi ölçüsünde yeteneğe sahiptir, benim yeteneğim bu kadar. Çok üstün yeteneğe sahip olanları kabul ederim. Ama benim bu yeteneğim içinde bana şans tanıyacak daha yüksek merciler olsaydı ben çok daha ilerlerdim.

H.G: O, herhalde İzmir'de bulunmanın dezavantajı.

B.K: Olabilir mi bilmiyorum. Kapasitesi az. Ben çok arkadaş canlısı insanım. Aile içinde yaşamayı seviyorum. Dış hayatta toplantılar... Bunları yapabilecek derneklere girmeyi hep bana teklif ettiler ama ben yürütemiyorum, sıkılıyorum.

Ataköy, Motel odalarının perspektifi

H.G: Sizi yaşamınız boyunca etkileyen çalışmalarınız olmuştur. Bunlardan sizin için önemli olanlarını bizlere aktarabilir misiniz?

B.K: Benim eski eserlerde ilk atanmam Bursa'ya oldu. Ben Eski Eserler'de Röle ve Vakıflar'da çalıştım. Müzeler iki müessese olarak hizmet vermektedir. Müzeler Onarım Bürosu, medreseler, türbeler vb. anaokulu, şifahaneler, hastanelerin onarımını alıyordu. Tekkelerin, camilerin onarımını Vakıflar alıyordu. Bursa'da 6-7 külliye var. Aynı maksatlarla kullanılmış olan yapılar topluluğu. Bursa'nın merkezinde ağırlıklı Osmanlı yapıları var. Yıldırım Külliyesi, Yeşil, Hamzabey, Emir Sultan Külliyesi. Yeşil Türbeyi onardım. Yeşil Medrese'nin ilk odasını bana ayırmışlardı. Kız öğretmen Okulundan yatak getirmişlerdi, tonozlu bir odaydı. Ortada havuzu, dershanesi ve derslikleri. Çizimlerini, röleleri orada tamamladım. Beni ilk ödevlendirdikleri iş Bursa'nın envanteri oldu. Bir fotoğrafçı vardı, Rus bir arkadaş, müzelerin fotoğrafçısıydı. Bir fotoğrafçı, bir tarihçi, üniversiteden Neşet Bey. Ben mimar olarak çalıştım. Üç kişilik ekip halinde bütün Bursa'nın tesbitini çıkardık. 453 çınar ağacı, doğal anıt olarak saptandı. Bütün çevre pafta pafta tescillendi. Külliyelerin de rölelerini yaptım. İşte restorasyona Yeşil Türbe'de başladım. Çinileri etüd ettim, İznik'e gittim. Oranın çok enteresan çini kaplaması vardır. 10 cm. tuğlanın bir yüzü yivli. Tuğla kısmına harçla 10 cm lik çini deliklerden birincisini koyuyor harcı boşaltıyor. Hem arkasından, hem deliklerden hem dikey, hem de yatay kısımları harçla yapıyor. Pişmiş tuğla üzerine. Bizim bunu yapmamıza imkan yok. Şaşırdık. Biz de böyle bir tuğlanın üzerine çinileri yaptık. Başka türlü bir malzeme kullanamadık. Sonra seramik üzerine yaptık, hepsi çatladı. En dayanıklı tuğla.

Karakalem çalışması

Kütahya'da yaptırabildiğimiz çinilerin rengini tutturamadık. O kadar severdim ki bu çalışmaları... Size bir anımı anlatayım. Müzenin orta kısmında büyük dersane vardı, ortada avlu ve şadırvan ve açık derslikler vardı. Kalan kısımlar kapalı hücre şeklindeydi ve medresenin taç kapılı girişi vardı Medresenin. Ben köşedeki baş odada kalıyordum. Camikanla bölmüşlerdi. Her bir hücrede taş eserler, etnografik eserler konmuştu. Bir gece uyandım, mehtap vardı. Hücrelere Osmanlı mezar taşlarını dizmişler. Ben gece tek başıma dışındaki WC ye gitmek için kalktım. Havuz pınlı pınlı. O sırada tefler çalmaya başladı, sanki ayın gibi. Soğuk terler dökmeye başladım. Geri döndüm. Rüzgar esince asılı tefler çalıyormuş meğer, dervişlerin giydiği kavuklar askıdaymış onlar uçuşmuş. Arkasında da selviler sallansıkça ışık gidip gelerek muazzam bir dekor oluşturmuştu. Hayatımda onu hiç unutamam. Fotoğrafçı Valentin bir gün votkayı fazla kaçırmış geldi. Benimde İstanbul'dan bir arkadaşım gelmişti Bülent. Biz bir yatakta yatıyorduk, üstümüzdeki pikeyi çektik. Ayaklar pike kısa geldiği için dışarı çıkmış. Valentin içeri girip bakmış, yatakta bir tane kafa, dört tane ayak. Votkayı içtim o yüzden böyle oldu demiş. Sabahleyin anlattığında çok güldük...

Bursa'daki bu çalışmalarım benim eski eser sevgimi arttırdı. Bursa'da beş yıl kaldım. Murat Evinin restorasyonunu yaparken, röleve çizimlerini ve keşfini Ankara'da yaptım. Bursa'ya gelir onarımları yapardım. Yeşil Türbe, Yeşil Medrese, Muradiye Medresesi, Muradiye Türbeleri'nin onarımını yaptım. Ebe Kadın Türbesinde 4 kolon üzerinde bir kubbe yapılmış ve kemerleri var. Bunu sonra örmüşler. Kubbeyi kule yapmışlar, onları eski haline getirdim. Bu işlerden büyük keyif alırdım. Zevkten dört köşe olurdum. Karıştıran Süleyman Türbesi vardı, Karıştıran dedikleri Osmanlı padişahları devrinde burası payi-

tahtlıktan çıkmış, padişahların dinlenme ve istirahat yeri haline gelmiş ki hünkar hamamlarını ve diğer hamamların sularını şifa derecesine göre birleştiren, kanalizasyon eden (Taksim meydanındaki makzen gibi) usta adam. Kaplıcalarda şimdi bulunan doktorlar gibi, bu suları karıştıran ustaya Karıştıran Süleyman diyorlar. Ben bunların bütün restorasyonlarını yaptım. Bursa'yı çok severim: Doğasını, ağaçlarını, faytonlarını, İskender kebabını... Restoranda 16. yy dan kalma çini tabaklarda bize servis yapıldı. Biz orasının itibarlı müşterisiydik.

H.G: 50 yıllık meslek yaşamınızda sizi etkileyen başka ne gibi olaylar oldu?

B.K: Anadolu'nun her yerini gezdim. Dersim isyanının yapıldığı Erzincan'ın Kemah kazasına, sonra daha içerilere giderek gezdim. Katır üzerinde önde mihmandarım ile ilerliyoruz, bir tarafta Fırat. Ben ata binmiş adam da değildim. Oraya gittik bana rakı ikram ettiler. Bakır maşrapayla içirdiler. Bana poşular verdiler. Çok eğlenceli günlerim geçmiştir. Beni Diyarbakır'a gönderdiler; Ulu Camii'nin kiremitleri, damı akıyormuş onun için. Oralara gittiğim zaman Vakıflar Müdürü'nü, küçük yerlerde imamı, müftüyü görürsünüz. Milli Eğitim müdürleri okulları ayarlamışlardır kalmam için. Gittiğim zaman ilk gün o resmi makama gözükmezdim, kenti gezerdim. Benim sandıklar dolusu topladığım dökümanlar var: Kapı tokmakları, fotoğraflar, desenler... Türkiye'nin Hakkari, Beytüşşebab hariç her yerini gezmişimdir Müze ve Vakıflar'daki işimden dolayı. Ondan sonra Vakıfların akar kaynağı işanlarını, otelleri çizmeye başlayınca Rize, Çanakkale, Edirne gibi hep dolaşım.

H.G: Hiç katıldığınız mimari proje yarışması oldu mu?

B.K: Oldu. Ankara Bahçelievler Yapı Kooperatifi Evleri Yarışmasında birinci dereceyi aldım. Bursa'da Süleyman Çelebi Mezarı Projesi Yarışması'nda birinci man-

siyon. Birinciliği çok güzel bir proje kazandı. O projemden esinlenerek Timurtaş Paşa Türbesi'nin projesini hazırlamıştım. O projeyle birinci oldum. İstanbul Belediyesi Koşu Yolu Evleri Yarışması'nda bir tipten birinci ödülü aldım. İzmir Fuar Çeşmesi Yarışması birinci derece. İstanbul Garanti Bankası Bahçekapı Şubesi Proje Yarışması'nda birinci mansiyonu aldım. Büyük yangınlara girmedim nedense. Ya vakit bulamadım, ya da çevremde birlikte çalışacağım arkadaşım yoktu. Vakıflar ve Müzeler'deki arkadaşlarım eski eserler konusunda uzmandılar. Mesela Antalya şehircilik yarışmasına girdim. Antalya İmar Planı Proje Yarışması, İller Bankası'nın açtığı bir yarışmaydı. Çünkü Antalya'yı çok iyi biliyordum. Çocukluğum orada geçmişti. Orada üçüncü oldum. Afiş yarışmalarında ödüllerim var. Benim grafik çalışmalarım da vardır. Ziraat Bankası'nın Afiş yarışmasında birinci oldum. T. Emlak Kredi Bankası Afiş Yarışması üçüncü mansiyon. Kızılay Afiş Yarışması'nda mansiyon. 1969 İzmir Enternasyonal Fuarı Afiş Yarışması'nda birinci mansiyonu aldım.

H.G: Sizin çok yönlü kişiliğinizi herkes bilmektedir. Mesleğinizin yanı sıra ne gibi uğraşlarınız ve mesleki araştırmalarınız var?

B.K: Mesleğimle birlikte, yani proje çalışmalarımıyla birlikte, resim, grafik, afiş çalışması, dekorasyon, mobilya tasarımı, süsleme ve röleve çalışmalarımı da sürmüştür. Bunları zaten hiç bir zaman birbirinden ayrı düşünmedim. Bunların yanı sıra çeşitli konularda araştırmalarım vardır. Araştırmalarımın bazıları; sivil mimari örnekleri; evler, İzmir Sokakları, mezar taşları (Osmanlı); detaylar: Osmanlı

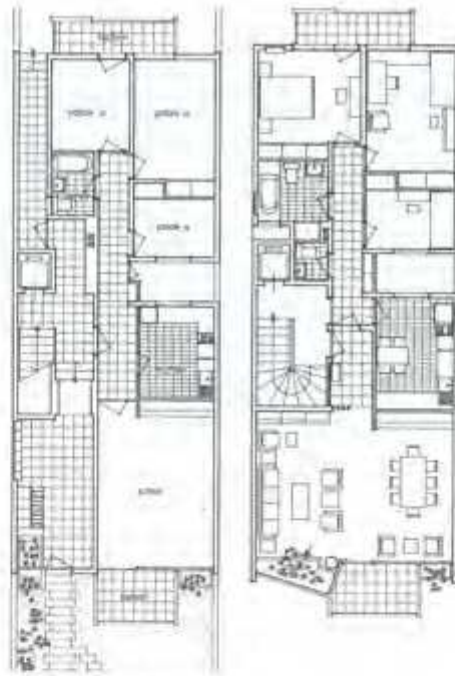

Kara kalem çalışması

Mimarisi'ne ait çötenler, şebekeler gibi... Rölöve ve restorasyon bilgimi, döküman toplama zevkimi Bakanlık'ta ve Vakıflar'da çalıştığım yıllarda kazandım. Çalıştığım beş yıl içinde Bursa Osmanlı eserlerinin yanısıra, aynı zamanda onlarla ilgili bütün dökümanları topladım. Eski eserlerin tanıtımı, günümüzdeki yeri, önemi çalışmaları, çevre mimarisini tanıtan sergi çalışmaları, sivil mimarimizde halk zevkinin dünü ve bugünü ve farkın nedeni, resim ve krokilerle açıklama çalışmaları yaptım. Bergama'da bir bakkal dükkanının tabelası o zevki o kadar güzel yansıtıyordu ki, bir de bugünkü reklam panolarına, isim tabelalarına bakıyorsunuz çok farklı. Karşıyaka'da bazı alanları yeşil alan haline getirdiler ve oraya basketbol alanları, tenis kortları yaptılar, etrafını telle çevirdiler. Ama bu kadar sık olmaz bir, ikincisi hiç ilgisi yok, Karşıyaka Spor Kulübü'nün önündeki çalışıyor, diğerleri bomboş. Telleri koparıyorlar. Reklam panolarından bir perde yaptılar. Bu her yere asılmaz. Belediyeye para getiriyor-muş... İzmir üzerine hazırlanmış "Geçmişten Günümüze İzmir" diye bir çalışmam var. Bu çalışma da İzmir kentinin güzelliklerinin yanında çirkinliklerini de gösteriyorum. Ama o çirkinliklerden bazıları kalktı, onları göstermeye gerek kalmadı. Başka türlü çirkinlikler var, onları aramak lazım. Bu çalışma çok ilgi gördü. Ben sıkıldıkça eski İzmir'in resimlerini yapıyorum, onların slaytlarını alıyorum. Onları değerlendiriyorum.

H.G: Mesleğinizle ilgili enteresan birkaç anınızı anlatabilir misiniz?

B.K: Sedat Hakkı Eldem'in bir tashihiinde çok sempatik yaşlı bir öğrenci geldi; yıllar önce akademiye girmiş, son sınıfa kadar gelmiş sonra terk etmiş, evlenmiş, barklarıymış koca adam geldi yıllar sonra geriçlerin arasına. İzzet Baba diyorduk ona. Projeyi de Sedat Hoca'dan alıyor. Proje geldiği zaman apartman projesinde duvarların kalınlığı 1/50 çizimde 80cm. Sedat Hoca baktı, "Ben size 1/50 çizim demiştim" dedi. İzzet Baba "Hocam 1/50" dedi, nasıl olur falan derken, İzzet Baba "Hocam, biz binaları sağlam yaparız, ben taşıyıcı duvarları 100cm., bölücü duvarları 70 cm yaptım" dedi. Sedat Hoca'da "Görüyorsunuz, küçük çocukların (!) genç yaşta ne olacağı belli olur" dedi. Tabii biz fazla gülemedik. İzzet Baba mezun oldu... Pire Şakir vardı. Sert uçlu kalemle projeleri çizirdi. Onun tashihiinde çok eğlenirdik. Sedat Bey'in tashihiinde Hoca geldi, oturdu. Şakir 6H'la çizmiş. Hoca "Ben mi göremiyorum" dedi. Hoca paftayı kaldırıncaya kağıt jilette kesilmiş gibi, bir kısmı hocaların elinde kaldı, bir kısmı masanın üzerinde kaldı. "Hocam o maket oldu" dediler. Hoca "Çok güzel, devam edin" dedi. Ama proje nasıl düzeltilecek belli değil... Harbi Hotan'ın asistanıydım, fevkalade kalemi vardı. Bir gün bana "Sen git sınav kağıtlarına bakmaya başla, ben de

İpek apartmanı kat planları

İpek apartmanı görünüş

geleceğim" dedi. Biraz sonra kapı çaldı, içeriye benim bir öğrencim girdi, "Hocam ben Harbi Hoca'yla kavga ettim, sizin ak saçlı asistanınız beni kovdu" dedi. Ben öğrencime "sen ne yaptın?, ben asistanım, esas hoca o" dedim. Öğrenci panik oldu. Harbi dersi anlatır, çocuklara anlatabilir mi der, çocuklar hiç birşey anlamazlar, tamam hocam derler. Anlamazlarsa avazı çıktığı kadar bağırır, azarlar, çocuklar da bir daha birşey sormazlar. Harbi bir gün "Herkes kafasını kaldırsın beni dinlesin, bu çok önemli" dedi. Çocuklardan biri kafasını kaldırmadan çalışıyor, Harbi bağırırdı, çağırırdı, öğrencinin yanına gitti, "Kızım, sen beni duymadın mı? dedi. Çocuk kafasını kaldırdı, bıyıklı bir adam!

H.G: Yeni mezunlar, genç meslekdaşlar mesleği nasıl ele almalılar, bu konudaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

B.K: Bakın, en büyük olay kendilerini okuldan çıkar çıkmaz bütün projeleri çizecekler diye ummasınlar. Bizim meslekte bol kitap karıştırınlar, bol gezsinler, görgü kadar önemli birşey yok. Yorulmadan sorsunlar, iki çizgiyle alım oldum hissine kapılmasınlar. Çok sabırlı olsunlar, mesleğin hakkını versinler, serbest elle, çizgiyle, renkle akademik bir hava içinde çizsinler. Bir kroki çizmesini bilsin. Buca Mimarlık'ta ilk mimarlığa girecek öğrencilere düzenlenen bir sınavda tepsi içinde bir fincan, bir cezve çizdirilmek istendi. Bir kağıt ölçüsü verildi. İki çocuk geldi, bir tanesi "Kağıt büyük ben bunu küçüttüm mi" dedi. Resmi kağıdın ortasında kaybolmuş, oran yok. Arkadaşı da "Kağıt küçük geldi, cezvenin sapı dışarıda kaldı" dedi... Mesleğine karşı ilgi, sabır, görgü, hiç sıklımadan herşeyi sorup öğrenmesi, mesleğin en büyük anahtarı budur. Kopyacılığı katiyen yapmasın. O proje kendinin olsun, kendi fikri olsun ama hiçbir şekilde alma bir projenin üzerinde değişiklik yaparak uygulamaya kalkmasın. Mantıklı proje çizsin. Ben postmodern projelerin çok güzel olanlarını da gördüm, ama tamamen çığrından çıkmış olanlar da var. Buna da karşıyım. Bunun için kendi zamanını, kendi bulunduğu mimari anlamın içinde gene kendi fikirlerini ortaya koyarak çizmesi, tasarımı yapmasını tavsiye edeceğim. Ve resim yapması şart. Bir mimarın güzel sanatların her dalını sevmesi lazım. Mimar bir sanatkardır. Mimari zaten bütün sanat dallarının koludur. Bunların hepsinden birşeyler olması lazım. Bakın ben bir yere kadar geldim, benim yeteneğim bu kadar. Benden çok daha iyi olanlar var, ama ben kapasitemin hakkını vererek kendi ölçülerimin içinde, içim rahat, yapabileceğimin en iyisini yapmış olarak düşünüyorum ve bundan rahatlık duyuyorum. Marangozluğu da yaparım, çamur işlerini de yaparım.

H.G: Çok teşekkür ediyorum.

B.K: Ben de teşekkür eder, çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.